

Pozořice (okr. Brno-venkov)

„Za Oborou“, parc. č. 2032.

Vrcholný středověk – novověk. Neurčený areál. Průzkum detektorem kovu. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2232697N, 16.8057861E

Z výzkumu detektorem kovů v okolí hradu Vildenberku, na pravém břehu drobné vodoteče Rejkové severozápadně hradiska Rékovi (Prostřední kopec), pochází nálezy žlábkováním zdobené bronzové ploché přezky s rozeklaným železným jazýčkem. Vzhledově se může jednat o botní přezku z období renesance až baroka. Místo nálezu naznačuje souvislost s panstvím pozořických Lichtenštejnů.

Literatura

Neuveдено.

Summary

A detector survey of the surroundings of Vildenberk Castle (Pozořice cadastral area, Brno-Country District) yielded the find of a flat bronze shoe buckle decorated by grooving with a forked iron latch from the Renaissance or Baroque period.

Petr Kos, Martina Májková

Přibice (okr. Brno-venkov)

„Mlynářovy“.

Novověk 1. Pohřebiště/hřbitov. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Masarykova univerzita – Přírodovědecká fakulta.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

Ve dnech 10. 8. – 28. 8. 2020 proběhla třetí etapa záchraného výzkumu novokřtěnského pohřebiště situovaného jižně od intravilánu Přibic. Bylo sledováno pokračování pohřebiště severním směrem v návaznosti na výzkumy z let 2018 a 2019, kdy bylo odkryto 54 kostrových hrobů. Výzkum provedli pracovníci a studenti Ústavu antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity.

V roce 2020 byla prozkoumána plocha o rozměrech 8,4 × 9,4 m, na které bylo dokumentováno 18 kostrových hrobů (H55 až H72) uspořádaných v řadě vedle sebe. Hroby s převážně JV–SZ orientací se respektovaly a ve většině případů se vzájemně neporušovaly. U pěti hrobů (H55 a H64 + H65; H59 a H62; H62 a H71; H67 a H72; H57 a H58) bylo zjištěno narušení mladším pohřbem. Tehdy byly starší kosterní pozůstatky opětovně pohřbeny do zásypu mladšího hrobu. Ve dvou případech (H57 a H58, H59 a H62) byl mladší pohřeb uložen do stejné hrobové jámy, resp. byla původní hrobová jáma rozšířena. V obdélníkové hrobové jámě bez výraznější konstrukce byl vždy pohřben jeden jedinec v natažené poloze na zádech s horními končetinami podél těla. Paže byly ohnuty v lokti a zkříženy nad hrudníkem a břichem. Dolní končetiny byly natažené a v oblasti kotníku překříženy. Poměrně chudý hrobový inventář tvoří bronzové špendlíky a zapínání (háček s očkem, tzv. „babka“). Ojediněným nálezem byla část účesu (spletené vlasy ve formě jednoduchého copu), včetně bronzových spirál, které dokumentují užívání kovových předmětů při tvorbě účesu a lze je považovat za součást novokřtěnského ženského kroje.

Na základě hrobové výbavy a písemných pramenů lze tento funerální areál připisat přibické komunitě novokřtěnců, kteří

jsou zde v dokumentech a písemných pramenech uváděni mezi léty 1565 až 1622. Jejich pohřební ritus charakterizuje chudý hrobový inventář tvořený převážně kovovými součástmi oděvu. K ojedinělým nálezům již z roku 2018 patří nálezy tří bronzových náprstků (ve dvou případech i se značkou výrobce) datovatelných do 16. století a ½ batzenu (dvoukřejcar) hrabství Solms-Lich z roku 1590.

Literatura

AMČR: Záznam M-202003289 [cit. 2021-10-07]. Archeologická mapa České republiky.

Pěnička, R. 2020: Přibice. Mlynářovy - novokřtěnský hřbitov.

Rkp. nálezné zprávy, č. j. 1/20. Uloženo: Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity.

Summary

A rescue excavation of an Anabaptist cemetery from the second half of the 16th and the first half of the 17th century was carried out in 2020 in Přibice cadastral area (Brno-Country District), “Mlynářovy” field, south of the built-up area.

Robin Pěnička

Račice-Pístovice (k. ú. Račice, okr. Vyškov)

Zámek Račice, parc. č. St. 1.

Vrcholný středověk – novověk. Hrad, zámek. Sonda. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84: S1 – 49.2749883N, 16.8693228E; 49.2750042N, 16.8693083E; 49.2749944N, 16.8692864E; 49.2749792N, 16.8692992E; S2: 49.2749153N, 16.8692247E; 49.2749069N, 16.8692022E; 49.2749217N, 16.8691886E; 49.2749308N, 16.8692125E

V listopadu roku 2019 provedla Archaia Brno z. ú. předstihové sondy na jižní terase račického zámku, které předcházejí jeho rekonstrukci. Samotné sondáž předcházelo v roce 2018 geofyzikální měření pomocí georadaru (Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity) v prostoru bývalého sportovního hřiště před zámkem a na hlavním nádvoří zámku (Dejmal, Vágner 2020).

V rámci geofyzikální prospekce za pomoci metody pozemního georadaru se v areálu zámku v Račicích podařilo identifikovat velké množství lineárních a plošných anomálií, které jsou ale ve většině případů recentního stáří. V případě hlavního nádvoří zámku se jedná zejména o soustavu inženýrských a jiných sítí, které se táhnou všemi směry pod plochou zámeckého nádvoří. Ve střední a jihozápadní části se podařilo pravděpodobně zachytit skalní podloží, které vystupuje skoro až k povrchu. Odpovídalo by to rovněž situaci zjištěné při výzkumu v roce 2004 (Baarová 2004). V severovýchodní části nádvoří nebyla skála zachycena, což koresponduje se situací ve sklepích, kdy větrací okénko gotického sklepa, které tehdy ústilo na úroveň terénu, je dnes cca 1 m pod zemí. Můžeme tedy předpokládat, že v této části budou archeologické terény dochovány a budou jen částečně poškozeny sítěmi. Na ploše severně od zámku (prostor bývalého hřiště) byla zjištěna možná cesta, jejíž průběh byl zachycen ve směru východ–západ skrz zkoumanou plochu. Dále byla zachycena kruhová anomálie, snad pozůstatek původní studny či kašny (v rámci francouzské zahrady), která je vyobrazena na plánu z počátku 18. století. Stejně tak další anomálie objevené severněji mohou představovat základy budovy vyobrazené na témže plánu. Zda je tomu opravdu tak, může doložit pouze další archeologická sondáž.

Obr. 91. Zámek Račice. Vyznačení plochy geofyzikálního a sondážního výzkumu. Archaia Brno z. ú.

Fig. 91. Račice Castle. Area of the geophysical and test pit survey marked. Archaia Brno z. ú.

Samotná archeologická sondáž na jihovýchodní terase před zámek pak sestávala ze dvou kopaných sond v místech plánovaného bazénu. Sondy měly rozměr 2 × 2 m, přičemž východněji ležela sonda S1 (obr. 91).

Obě sondy doložily uložení vzniklé v souvislosti s budováním dnešní terasy v 19. století a s opravami zámku. Terasa musela vzniknout před rokem 1846, kdy je již vyobrazena. V sondě S2 se podařilo zachytit výkop pro opěrnou zeď terasy, který porušoval starší uložení. Terasa byla po svém zbudování opatřena v rámci parkových úprav novým zahradním horizontem.

V rámci sondy S2 se podařilo zachytit také starší terasu, která té z 19. století předcházela. Tato terasa byla dle vyobrazení z počátku 18. století tehdy osázena vinohradem.

Ještě níže v sondě S2 se nacházela stavební úroveň obsahující četné zlomky střešní krytiny – bobrovek. Tuto vrstvu můžeme archeologicky datovat na přelom 17. a 18. století. Snad ji můžeme spojit se stavbou nové střechy a krovu, ke které došlo na počátku 18. století, jak dokládají dendrochronologická data z krovu z let 1703–1708 (Kyncl 2018). Starší opravu zámku, snad ze 17. století, dokládá ještě nižší stavební úroveň v sondě S2.

Nejstarší aktivitu v obou sondách představuje vrstva promísené svahoviny, která naléhala přímo na navětralé podloží. Vrstva byla zachycena v obou sondách a obsahovala materiál datovatelný do 17. století. V sondě S1 byla ze stejné vrstvy vyzvednuta i menší kolekce pravěkých nálezů (viz oddíl Doba bronzová).

Literatura

Baarová, Z. 2004: *Račice 2004 – zámek*. Rkp. náleзовé zprávy.

Uloženo: Muzeum Vyškovska, p. o.

Dejmal, M., Vágner, M. 2020: A048/2018 *Račice zámek – sondy a geofyzika*. Rkp. Náleзовé zprávy MTX202000215 [2021-10-07].

Uloženo: Archiv náleзовých zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202000215>.

Kyncl, T. 2018: *Výzkumná zpráva č. 035-18. Dendrochronologické datování dřevěných konstrukčních prvků krovů a stropů v Račicích*.

Rkp. dendrochronologické zprávy. Uloženo: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště Brno.

Summary

In November 2019, Archaia Brno z. ú. carried out preventive trial trenching on the southern terrace of Račice Castle (Vyškov District; Fig. 91). The excavation was preceded in 2018 by a geophysical survey using ground penetrating radar that revealed remnants of a historical garden in front of the castle and the bedrock on the castle's main court. The test pits on the southern terrace showed two stages of construction work and evidence of reconstructions to the castle from the 16th and 17th centuries.

Miroslav Dejmal, Vágner Michal

Rájec-Jestřebí (k. ú. Karolín, okr. Blansko)

„Pod Spálenou horou“, parc. č. 213/60.

Novověk. Depot. Průzkum detektorem kovu. Záchranný výzkum.

Uložení nálezů: Muzeum Blanenska, p. o., inv. č. S9798–9864.

Lokalizace: WGS-84 – 49.4138742N, 16.6803883E

Dne 4. 1. 2020 našel J. Pernica v lese poblíž Karolína depot stříbrných mincí. Nález neprodleně ohlásil archeologovi, se kterým druhý den provedli dohledávku a dokumentaci náleзовé situace. Mince byly kořeny stromů roztahané na ploše zhruba 2 × 1 m, přičemž nejhustší koncentrace (50 ks) byla na ploše 50 × 40 cm. Nejvíce jich leželo v povrchové vrstvě lesního humusu v hloubce 3–15 cm, jádro depotu spočívalo v podloží v hloubce 20–25 cm (4 ks).

Depot obsahoval celkem 67 celých i fragmentárních mincí z 16. století. V souboru převažovaly drobné stříbrné nominály. V nálezů byly zastoupeny především salcburské dvoufeniky (35 ks) a fenik (1), dále české ražby – bílé peníze (11 ks), dvoukřejcar (1 ks) a pražský groš (1 ks), dvoufenik (1 ks) a feniky (7 ks) rakouských zemí, polské půlgroše (2 ks), slezský půlgroš (1 ks), uherské denáry (6 ks) a pasovský dvoufenik (1 ks).

Literatura

Neuveдено.

Summary

An accidental find of a hoard of 67 silver coins from the 16th century was made near Karolín in “Pod Spálenou horou” field (Blansko District) in 2020.

Marek Novák, Dagmar Grossmannová, Jiří Pernica